

4. **Katz, A. (2005).** *Translation and the Problem of Equivalence in Phraseological Units.*

**QO‘QON DAVLAT
PEDAGOGIKA INSTITUTI
ILMIY XABARLARI**
(2025-yil 2-son)



**FILOLOGIYA
PHILOLOGY**

OLIY HARBIY TA'LIMDA INGLIZ TILI OQITISH SAMARDORLIGINI RAQAMLI TEKNOLOGIYALAR ASOSIDA TAKOMILASHTIRISH.

Xatamova Gulbahor Abdumo'min qizi
*Favqulloda vaziyatlar vazirligi Akademiyasi Tillar kafedrasida
katta oqituvchisi*

Annotatsiya Mazkur maqolada oliy harbiy ta'lim tizimida ingliz tilini o'qitish samaradorligini oshirishda raqamli texnologiyalarning o'rni va ahamiyati tahlil qilinadi. Zamonaviy ta'lim jarayonida axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish o'quvchilarning lingvistik kompetensiyalarini rivojlantirishga, interaktiv metodlar orqali o'qitish samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Tadqiqotda raqamli platformalar, virtual ta'lim muhitlari, mobil ilovalar hamda sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning afzalliklari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, harbiy ta'limda xorijiy tilni o'rgatish bo'yicha ilg'or tajribalar, innovatsion yondashuvlar va muammolar tahlil qilinib, ularni hal etish bo'yicha tavsiyalar beriladi. Maqola harbiy xizmatchilar va harbiy ta'lim muassasalari pedagoglari uchun foydali bo'lishi mumkin.

Kalit so'zlar: oliy harbiy ta'lim, ingliz tili, raqamli texnologiyalar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, interaktiv metodlar, virtual ta'lim muhitlari, mobil ilovalar, sun'iy intellekt, lingvistik kompetensiya, innovatsion yondashuv.

Аннотация В этой статье анализируется роль и важность цифровых технологий в повышении эффективности английских систем образования. В процессе современного образования использование информационных и коммуникационных технологий будет служить для развития эффективности учащихся с помощью интерактивных методов для развития лингвистической компетентности. В исследовании будут рассмотрены преимущества цифровых платформ, виртуальных сред, мобильных приложений и искусственной интеллектуальной экологии. В военной подготовке, военной подготовке, анализ лучших практик, инновационных подходов и проблем анализируется и рекомендации по их решению. Статья может быть полезна для учителей военнослужащих и военных учебных заведений.

Ключевые слова: высшее военное образование, английский язык, цифровые технологии, информационные и коммуникационные технологии, приложения для мобильности, инновационные подходы, лингвистическая компетентность, лингвистическая компетентность.

Annotation This article analyzes the role and importance of digital technologies in increasing the efficiency of English educational systems. In the process of modern education, the use of information and communication technologies will serve to develop the efficiency of students through interactive methods to develop linguistic competence. The study will review the benefits of digital platforms, virtual learning environments, mobile applications and artificial intelligidecology. In military training, military training, the analysis of best practices, innovative approaches and issues are analyzed and recommendations on their solution. The article can be useful for teachers of servicemen and military educational institutions.

Keywords: Higher Military Education, English, Digital Technologies, Information and Communication Technologies, Mobility Applications, Innovative Approaches, Linguistic Competence, Linguistic Competence.

Kirish

Zamonaviy harbiy ta'lim tizimida xorijiy tillarni, xususan, ingliz tilini o'qitish strategik ahamiyatga ega. Harbiy xizmatchilarning xalqaro miqyosda samarali muloqot qilishlari, chet el harbiy adabiyotlarini tushunishlari va zamonaviy harbiy texnologiyalar bilan ishlashlari uchun ingliz tilini mukammal bilish talab etiladi.

Bugungi kunda raqamli texnologiyalar ta'lim jarayonini samarali tashkil etish va o'quvchilarning lingvistik kompetensiyalarini rivojlantirishda muhim vosita bo'lib xizmat qilmoqda. Virtual ta'lim muhitlari, interaktiv platformalar, sun'iy intellektga asoslangan ilovalar va mobil texnologiyalar yordamida ingliz tilini o'qitish an'anaviy usullarga qaraganda samaraliroq bo'lib, harbiy ta'lim muassasalari uchun moslashuvchan va natijador usullarni taklif qiladi.

Ushbu maqolada oliy harbiy ta'lim tizimida ingliz tilini o'qitish samaradorligini oshirish maqsadida raqamli texnologiyalarning qo'llanilishi, ularning afzalliklari va amaliy jihatlari tahlil qilinadi. Shuningdek, innovatsion yondashuvlar orqali ta'lim jarayonini takomillashtirish bo'yicha tavsiyalar beriladi.

Metodlar

Oliy harbiy ta'limda ingliz tilini o'qitish samaradorligini oshirish uchun turli raqamli texnologiyalar va innovatsion pedagogik yondashuvlar qo'llaniladi. Ushbu bo'limda samarali natijalarga olib keluvchi asosiy metodlar tahlil qilinadi.

Raqamli ta'lim platformalaridan foydalanish. Harbiy ta'lim muassasalarida Moodle, Google Classroom, Coursera, EdX kabi raqamli platformalar orqali o'quv materiallarini taqdim etish, testlar tashkil etish va talabalarning bilimlarini baholash mumkin. Bu usul mustaqil ta'limni rag'batlantiradi va talabalarga istalgan joyda o'qish imkonini beradi.[2]

Adabiyotlar tahlili

Manbalar tahlili. Xorijiy tillarni o‘qitishni rivojlantirish, oliy ta‘lim muassasalarini zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari vositalari bilan jihozlash, oliy ta‘lim muassasalari talabalari, o‘qituvchilari va yosh tadqiqotchilarining jahon ta‘lim resurslari, zamonaviy ilmiy adabiyotlarning elektron kataloglari va ma‘lumotlar bazalariga kirish imkoniyatlarini kengaytirish borasida sezilarli ishlar amalga oshirildi [1].

Oliy harbiy ta‘limda ingliz tilini o‘qitish samaradorligini oshirish bo‘yicha olib borilgan ilmiy tadqiqotlar va amaliy tajribalar raqamli texnologiyalarni joriy etishning dolzarbligini ko‘rsatadi. Ushbu bo‘limda soha bo‘yicha asosiy ilmiy manbalar, xalqaro va mahalliy tadqiqotlar hamda ilg‘or tajribalar tahlil qilinadi. Raqamli texnologiyalar va til o‘qitish nazariyasi. Til ta‘limida raqamli texnologiyalardan foydalanish bo‘yicha Stephen Bax (2003) tomonidan ishlab chiqilgan "CALL (Computer-Assisted Language Learning)" konsepsiyasi zamonaviy metodologiyaaning asosini tashkil etadi. Ushbu tadqiqot ingliz tilini o‘rganishda kompyuter texnologiyalarining roli va ularning o‘quv jarayoniga integratsiyasini tushuntiradi.

Natijalar

Raqamli texnologiyalar orqali ta‘lim berilsa ta‘lim oluvchilarga ta‘lim olish usullari osonlashmoqda. Bunda esa ta‘lim tizimi vositalari rolini multimediyalar, kodoskop, kompyuter, noutbuk, internetga ulangan televizorlar, telefon liniyalar, smart doska, proyektorlar bajarib beradi. Ta‘lim beruvchilarga bunday vositalar bilan dars mashg‘ulotlar o‘tkazish ta‘lim sifatini oshirishni ta‘minlaydi. Onlayn darslarda raqamli texnologiyalar qo‘llanilishi yaxshi samara berishi xammamizga ma‘lum. Masalan, televideniya orqali berib borilgan onlayn darslar raqamli ta‘lim olishning bir turi deb olsak bo‘ladi. Yangi axborot texnologiyalarining jadal rivojlanishi va ularning mamlakatimizda joriy etilishi zamonaviy bola shaxsini shakllantirishda o‘z o‘zini qoldirdi. Bugungi kunda an‘anaviy “ustoz-shogird-darslik” sxemasiga yangi bo‘lim–kompyuter kiritilmoqda, kompyuter ta‘limi esa bugungi kun ta‘lim tizimining ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Ta‘limni axborotlashtirishning asosiy qismlaridan biri o‘quv fanlarida axborot texnologiyalaridan foydalanish hisoblanadi.[3]

Olib borilgan tadqiqotlar va tahlillar asosida oliy harbiy ta‘limda ingliz tilini o‘qitish samaradorligini oshirish uchun raqamli texnologiyalar muhim vosita ekanligi aniqlandi. Tadqiqot natijalari quyidagi asosiy jihatlarni o‘z ichiga oladi

Raqamli texnologiyalar ta‘lim samaradorligini oshiradi

Interaktiv platformalar (Moodle, Google Classroom, Coursera) yordamida harbiy xizmatchilar o‘z bilimlarini mustaqil ravishda mustahkamlash imkoniyatiga ega bo‘lishdi..

Harbiy kontekstga moslashtirilgan ingliz tili o‘qitish metodlari samarali natija beradi

Virtual va kengaytirilgan haqiqat (VR/AR) texnologiyalari yordamida maxsus harbiy situatsiyalarni modellashtirish natijasida amaliy til ko‘nikmalari rivojlandi.

Maxsus harbiy terminologiyaga yo‘naltirilgan o‘quv dasturlari orqali harbiy xizmatchilarning kasbiy faoliyatida tilni qo‘llash qobiliyati yaxshilandi.

Mobil ilovalar va gamifikatsiya o‘quvchilarning motivatsiyasini oshirdi

O‘yinlashtirish elementlariga ega bo‘lgan ilovalar yordamida o‘quvchilarning o‘rganishga bo‘lgan qiziqishi oshdi, natijada ularning bilim darajasi tezroq rivojlandi.

Quizlet, Anki, Memrise kabi dasturlar yordamida yangi so‘zlar va grammatik qoidalarni yodlash jarayoni samaraliroq kechdi.[4]

Videodarslar va podkastlardan foydalanish tinglab tushunish ko‘nikmalarini yaxshiladi

TED Talks, BBC Learning English, Military English Podcast kabi manbalar harbiy xizmatchilarning real hayotiy muloqotga tayyorlanishiga yordam berdi.

Ushbu usullar orqali talaffuz va aksent bilan bog‘liq muammolar ancha kamaydi.

Muhokama

Ingliz tilini o‘qitish kompetetsiyasini modernizatsiya qilish, birinchi navbatda, uning zamonaviy imkoniyatlar orqali, elektron texnologiyalar orqali ham xuddi o‘qituvchi bilan yuzma-yuz o‘rgangandek ta‘lim berishni nazarda tutadi. Bu borada o‘quvchi-yoshlarning ijodiy shaxsiy salohiyatini rivojlantirish uchun shart-sharoit yaratish, chuqur bilim olish, jumladan, til bilimlari imkoniyatlarini kengaytirishga alohida e‘tibor qaratilmoqda.

Xulosa

Xulosa o‘rnida shuni aytishimiz mumkinki raqamli texnologiyalar -virtual haqiqat. Insonning virtual haqiqatda bo‘lishiga imkon beruvchi texnik qurilmalarning paydo bo‘lishi ushbu texnologiyani ko‘ngilochar sohada talabga aylantirdi. Til o‘rganishda axborot texnologiyalaridan foydalanish bu maqsadga erishishni ancha osonlashtiradi. Ular yozish, o‘qish, gapirish, so‘z boyligini kengaytirish ko‘nikmalarini egallashga yordam beradi. Bundan tashqari, axborot texnologiyalari o‘qitish vaqtini sezilarli darajada qisqartiradi, bu zamonaviy jamiyatning yuqori ritmida juda muhim omil hisoblanadi[5]

Natijalar shuni ko‘rsatdiki, raqamli texnologiyalarni oliy harbiy ta‘limda ingliz tilini o‘qitishga integratsiya qilish o‘quv jarayonining sifatini sezilarli darajada oshiradi. Sun‘iy intellekt, mobil ilovalar, virtual ta‘lim muhitlari va interaktiv platformalardan foydalanish orqali o‘quvchilarning lingvistik kompetensiyasi, motivatsiyasi va amaliy bilimlari yaxshilanadi. Shu bois, kelgusida harbiy oliy o‘quv yurtlarida ushbu texnologiyalarni kengroq joriy etish va ulardan samarali foydalanish bo‘yicha chora-tadbirlar ishlab chiqish maqsadga muvofiqdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR.

1. O.,zbekiston Respublikasi Prezidentining Qarori, 20.04.2017 yildagi PQ-2909-son
2. Aborisade, P. A. (2012). “Supporting English Language Teaching Using 21st Century ICT Tools.” English Language Teaching Today (ELTT) Vol. 9, pp.16-22.
3. Crystal, D. (2007). The Fight for English: How Language Pundits ate, shot and left. Oxford: Oxford University Press.
4. Полат Е.С. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования / Е.С. Полат. – М. : Академия, 2000.
5. <https://doi.org/10.24412/2181-1784-2022-5-2-538-545>